

Νεοκυπριακή ταυτότητα και Εκπαίδευση

Του καθηγητή **κ. Ανδρέα Μ. Καζαμία**

Αντεπιστέλλοντος Μέλους της Ακαδ. Αθηνών

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ και οι απόψεις που ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος έχει πρόσφατα εκθέσει (βλέπε «Φιλελεύθερος», 21.6.92) για την «εκπαίδευση των παιδιών της Κύπρου», κυρίως σε ότι αφορά στην «πολιτική» τους διαπαιδαγώγηση (την πολιτικοποίηση), με έμφαση στη διαμόρφωση μιας μη «ελληνοκεντρικής» Κυπριακής ταυτότητας, προκαλούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ακόμη και πρόσκληση. Και αυτό, όχι μόνο για την αποκλειστικά Κυπριακή τους σημασία, αλλά και για τις ευρύτερες επιστημονολογικές τους αξιώσεις και παραδοχές. Αξίζει, λοιπόν, να μελετηθούν, να σχολιαστούν και να αξιολογηθούν.

Στο εν λόγω κείμενο υπάρχουν πολλά σημεία με τα οποία ο κοινός ή ακόμη και ο ενημερωμένος αναγνώστης θα μπορούσε εκ πρώτης όψεως να συμφωνήσει. Ίσως κι αυτός θα θεωρούσε ορισμένα δρώμενα αντιφατικά και ασυμβίβαστα με τον περιβαλλόμενο χαρακτήρα του Κυπριακού κράτους. Προφανώς ένα πολυκοινοτικό, πολυεθνικό, πολυθρησκευόμενο, πλουραλιστικό κράτος δεν είναι εύκολο να εδραιωθεί και να σταθεροποιηθεί όταν η εκπαίδευση που προσφέρει (δηλ. ο κατεξοχήν νομιμοποιητικός ιδεολογικός μηχανισμός του) είναι ιδεολογικά σωβινιστική υπέρ της μιας εθνότητας / κοινότητας έστω κι αν αυτή αποτελεί την πλειοψηφία των κατοίκων, και σε βάρος των άλλων εθνотήτων / κοινοτήτων έστω κι αν αυτές αποτελούν εθνικές μειονότητες. Ούτε και δημιουργούνται οι απαραίτητες ιδεολογικές προϋποθέσεις για τη συνοχή ενός βιώσιμου ανεξάρτητου πλουραλιστικού έθνους - κράτους όταν η παιδεία που παρέχεται είναι κατά το πλείστον ετερόχθονη και ελάχιστα αυτόχθονη και εθνοκεντρική. Γι αυτό οι επισημάνσεις που κάνουν οι Νεοκύπριοι για ορισμένες αδυναμίες, ατέλειες και αντιφάσεις στην εκπαιδευτική πολιτική της χώρας και στην παιδευτική κουλτούρα που διέπει το οικείο κυπριακό σύστημα, δεν μπορούν να αγνοηθούν. Εύκολα, όμως, θα μπορούσαν να διορθωθούν, χωρίς καν να τεθεί θέμα υπερκοινοτικής Κυπριακής ταυτότητας. Διδακτικά βιβλία, λοιπόν με περισσότερα στοιχεία που να τονίζουν την Κυπριακή ιδιαιτερότητα και που αφορούν ιδιαίτερα τον Κύπριο πολίτη/μαθητή (π.χ. περισσότερα για την Κυπριακή ιστορία, την Κυπριακή λογοτεχνία και την Κυπριακή πολιτιστική παράδοση), απάλειψη των ιστορικών ανακρίβειών και υπερβολών και των μειωτικών σχολίων για τά άλλα θρησκευόμενα, ευαισθησία και λεπτότητα στις αναφορές που γίνονται για τις άλλες εθνότητες και τα άλλα θρησκευόμενα, κ.ο.κ.

Οι θέσεις, όμως, και οι απόψεις των Νεοκυπρίων αγνοούν ορισμένες ιστορικές πραγματικότητες και ιδιαιτερότητες που συλλογικά προσδίδουν μια ιδιομορφία και μια διαφορετική φυσιογνωμία στο Κυπριακό φαινόμενο και το Κυπριακό κράτος. Παράλληλα, βασίζονται εν μέρει σε αμφιλεγόμενες παραδοχές και αξιώσεις σχετικά με το ρόλο, της εκπαίδευσης / του σχολείου στη διαμόρφωση κρατικής οντότητας και εθνικής ταυτότητας. Αυτό καθιστά την προβληματική του θέματος πιο πολύπλοκη απ' ότι φαίνεται.

Η έννοια και θεσμός του Κυπριακού κράτους

Βασική προϋπόθεση για μια γόνιμη συζήτηση και αξιολόγηση αυτού του θέματος/προβλήματος είναι η αποσαφήνιση της έννοιας και του θεσμού του Κυπριακού «κράτους», πράγμα που δεν επιχειρούν να κάνουν οι Νεοκύπριοι. Φαίνεται, πρώτον να αποδέχονται άκριτα μια γενική, απόλυτη και καθοριστική έννοια του τι είναι σύγχρονο κράτος, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους ότι η έννοια Κράτος είναι πολυειδής και άρρηκτα συνδεδεμένη με τη μορφή του κοινωνικού σχηματισμού στον οποίο λειτουργεί. Φαίνεται περαιτέρω να ερμηνεύουν ως τέτοιου είδους κράτος είτε το Κυπριακό πολιτικό - θεσμικό σχήμα που διαμορφώθηκε μετά από την αποικιοκρατία (συγκεκριμένα με τη συνθήκη της

Ζυρίχης), είτε το «παραμορφωμένο» θα λέγαμε, σχήμα κράτους που είμαστε σήμερα...

Όμως, το Κυπριακό κράτος στην ιδρυτική του μορφή ήταν νεότευκτος τύπος με σημαντικές ειδοποιούς διαφορές από άλλους καθιερωμένους τύπους. Επεξηγούμε ότι το θεσμικό πλαίσιο για την άρθρωση του Κυπριακού κράτους στηρίχτηκε στην 3 ριΐση αναγνώριση της ύπαρξης δυο διαφορετικών κοινοτήτων με διαφορετική γλώσσα και θρησκεία, με διαφορετικές ιστορικές καταβολές και παραδόσεις, με διαφορετική παιδεία, και με διαφορετική εθνική ταυτότητα.

Επιπλέον, οι δυο θεσμικά αναγνωρισμένες κοινότητες, όπως προαναφέρθηκε, ταυτιζόταν με εξίσου ρητά αναγνωρισμένες και ιστορικά βαθειά ριζωμένες εθνικές ταυτότητες ή «εθνότητες» - την Ελληνική και την Τουρκική. Με πάντοτε, όμως, την υπεροχή της Ελληνοκυπριακής πλειοψηφίας. Συνεπώς, το νεοίδρυθέν Κυπριακό κράτος, όπως θεσμοθετήθηκε, **μόνο ως διοικητική τεχνοκρατική λειτουργική οντότητα** για τη διακυβέρνηση της χώρας, θα μπορούσε να νοηθεί ανεξάρτητα και υπεράνω των δυο ανισοδύναμων εθνοκοινοτήτων. Πρέπει, νομίζουμε, να διαχωρίσουμε εννοιολογικά την ύπαρξη του **κράτους ως οντότητας**, από την ύπαρξη του **έθνους - κράτους** (Nation-State).

Το Κυπριακό κράτος σήμερα

From:
<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:brochures:unclassified:kipriaki_sinidisi:part3&rev=1736032569

Last update: 2025/04/20 19:47

